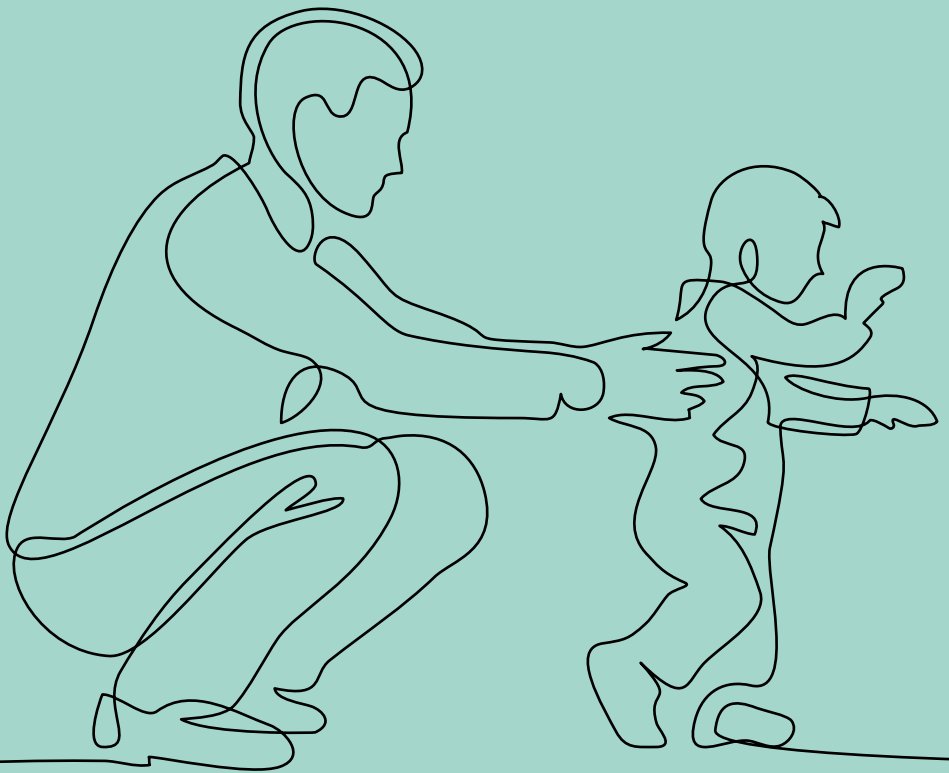

Hogyan támogasd interszex gyermekeket?

Készítette: IGLYO, Oii Europe, EPA
Magyar változat: Háttér Társaság

Tartalomjegyzék

Bevezetés: Mi az interszexualitás? **2**

Tanácsok szülőknek **4**

Gyakori kérdések **6**

Döntés az orvosi beavatkozásokról **14**

Hogyan beszélj gyermekeddel az interszexualitásáról? **18**

Hogyan beszélj másokkal gyermeked interszexualitásáról? **22**

Milyen kérdésekre számíthatsz másoktól? **24**

Hogyan beszélj tanárokkal, orvosokkal és más szakemberekkel gyermeked interszexualitásáról? **26**

Szószedet **30**

Hasznos linkek és források **34**

Az IGLYO, az OII Europe, az European Parents' Association és a Háttér Társaság **36**

Bevezetés

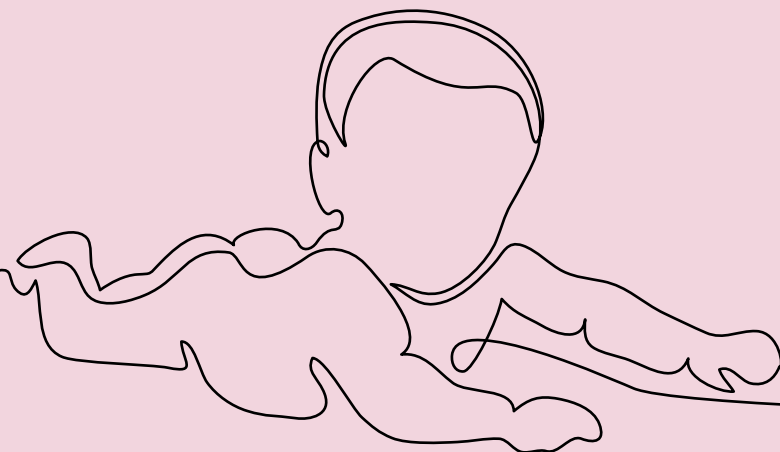
Mi az interszexualitás?

Fiú vagy lány? Ez a kérdés hangzik el mindenhol a világon, amikor egy baba megszületik. A legtöbb szülő gondolkodás nélkül válaszol, de előfordul, hogy a válasz erre a kérdésre bonyolultabb.

Az interszexualitás gyűjtőnév az emberi test sokféle természetes változatának leírására. Az interszex személyek¹ egyszerre női és férfi, vagy sem egészen női, sem egészen férfi, vagy nem is női, nem is férfi nemi jegyekkel születnek. Testük, illetve nemi jellegzetességeik nem sorolhatók be egyértelműen a nemek valamelyikébe, ugyanakkor teljesen egészségesek: az interszex emberek neme is a nemek egészséges változata.

Vannak csecsemők, akiknek interszex testi jegyei már születésükkor láthatók, másoknál ezek csak később, gyermekkorban, serdülőkorban vagy esetleg felnőttkorban válnak észrevehetővé. Van olyan is, amikor a normáktól való eltérések olyan kicsik, hogy az érintettekben egyáltalán nem is tudatosul interszex voltak.

¹Néhány kifejezés meghatározását a Szószedet tartalmazza a 32-35. oldalon.

A nemi jellegzetességek különböző, az átlagosnak tekintettől eltérő változatai sokféleképpen jelenhetnek meg. A gyermek születhet hosszabb klitorisszal vagy rövidebb, ill. a megszokottól eltérő alakú pénisszel. Előfordul, hogy egy gyermek tipikus női külsővel születik, de kiderül, hogy rejtett heréi vannak, és megesis, hogy egy teljesen fiúnak látszó gyermeknek méhe vagy petefészke van. Vagy hogy egy lány nem kezd el menstruálni, illetve egy fiú menstruálni kezd. Más gyermekek szervezetében másféle hormonkombinációk termelődnek, mint amit egy "fiútól" vagy "lánytól" várnánk.

A nemek ilyen változatossága egyrészt természetes, másrészt gyakoribb, mint gondolnánk. Egyes becslések szerint minden 200. ember interszex; más források szerint az emberek több mint 1,7 %-át jellemzi a nemi jegyek, jellegek valamilyen variánsa.

Megkülönböztetünk elsődleges és másodlagos nemi jellegeket.

Az elsődleges nemi jellegek azok, amelyek már születésünkkor megvannak: a kromoszómák, a nemi szervek, a reprodukciós szervek, az ivarmirigyek, valamint a hormonokkal szembeni érzékenység és a hormontermelés.

A másodlagos nemi jellegek serdülőkorban jelennek meg: ilyen a mell kifejlődése, a szőrnövekedés, a menstruáció, az ádámcsutka megjelenése, az izomtömeg és a zsírpárnák megjelenése és elhelyezkedése.

Ezt a tájékoztatót az IGLYO, az OII Europe és az EPA kiadványa alapján a Háttér Társaság készítette. Célja a szülők informálása az interszex gyermekekről és arról, hogy hogyan tudják interszex gyermeküket a legjobban támogatni.

Tanácsok szülőknek

Amikor megtudod, hogy a gyermeked interszex, a hír valószínűleg meglepetésként ér, és sok mindent érzel és gondolsz a hallatán.

Lehet, hogy legfőképpen boldog vagy, hogy megszületett a kisbabád. Esetleg aggódsz, hogy mi lesz vele nagyobb gyermek- vagy kamaszkorában. Lehet, hogy az orvosok azt mondják, a gyermeked nem egészséges. Ahogyan bármely gyermeknek, egy interszex gyermeknek vagy serdülőnek is lehetnek egészségügyi problémái, de nem ezek határozzák meg, hogy ki ő. Ő elsősorban a gyermeked, akinek a szeretetedre és a gondoskodásodra van szüksége, akivel majd sokat nevettek, aki időnként felbosszant, és aki felnőve a saját útját járja majd.

Összegyűjtöttünk néhány tanácsot, ami segíthet az információk feldolgozásában és abban, hogy felkészülhess, hogyan adhatod meg gyermekednek azt a támogatást, amire minden gyermeknek szüksége van.

A gyermekeddel nincs semmi baj

Az interszex emberek túlnyomó többségének nincs semmiféle testi baja, és nincs szüksége orvosi beavatkozásra. Ha az orvosotok azt mondja, hogy valamilyen beavatkozásra vagy kezelésre van szükség, kérdezd meg, pontosan mik ezeknek a következményei és kockázatai. Kérdezz rá az elmaradásuk következményeire is! Azután adj időt magadnak, hogy megalapozott, átgondolt döntést hozhass. Mindig informálódj más forrásból is, járj utána alaposan a kérdésnek, mielőtt döntesz!

Nem a te hibád

Amikor a szülőkben tudatosul, hogy gyermekük valamiben más, mint a többiek, gyakran ez az első gondolatuk: *“Valamit rosszul csináltam?”* vagy *“Megelőzhettem volna?”* Teljesen természetes dolog, ha interszex a gyermeked, és nem a te viselkedésed vagy életmódod következménye. Nincs okod a szégyenre.

Az is rendjén van, ha zavarodott vagy feldúlt vagy

A gyermekvállalás életünk nagyon fontos része. Érthető, hogy ilyenkor nagy várankozással tekintünk a jövőbe, és érthető az is, hogy nagyon sokféle érzés önt el minket, ha valami váratlan történik. Amikor megtudod, hogy a gyermeked interszex, lehetsz rémült, dühös, feldúlt, aggódhatsz, szégyenkezhetsz, felelősnek érezheted magad, előnthis ezen érzések közül több, vagy akár az összes egyszerre. Jó részüket az ismeretlentől való félelem okozza, és fokozatosan enyhülnek majd, ahogyan egyre többet megtudsz az interszexualitásról és beszélgetsz másokkal is a témáról. Próbáld meg nem elnyomni az érzéseidet, még ha ez nehéz is. Keress olyan embereket, akikkel beszélgetni tudsz, és akik támogatnak! Kérdezd meg a háziorvosodat vagy a kórházat, milyen pszichológusi segítséget tudsz igénybe venni! Vedd fel a kapcsolatot olyan szervezetekkel, amelyektől információt és tanácsot kaphatsz! Beszélj a családdal és a barátaidal, ha lehet! Törődnöd kell magaddal, különben nem leszel képes megfelelően törődni a gyermekeddel.

Nem vagy egyedül

Lehet, hogy úgy érzed: te vagy az egyetlen a világon, aki keresztülmegy ezen, és senki nem ért meg. De tudnod kell: egyre több olyan szervezet van, amelyek tájékoztatást adnak, személyes vagy online támogató csoportokhoz tudnak irányítani, kapcsolatba tudnak hozni tanácsadókkal, esetleg más interszex gyermeket nevelő szülőkkel. Ha beszélsz más szülőkkel, akiknek szintén interszex gyermekük van, információt, tanácsot és támogatást kaphatsz tőlük; ez fontos lépés az interszex gyermek szülőjeként való önelfogadás és előbújás folyamatában. Ne gondold, hogy gyermeked interszex voltáról titkolóznod kell, mert az nem jó sem neked, sem a gyermekednek.

Nem kell mindenre rögtön tudnod a választ

Idővel, ahogy beszélgetsz a gyermekeddel és a körülötted élőkkel, sok kérdés merül még fel benned. Talán úgy tűnik, túlságosan is sok, és úgy érzed: egyik napról a másikra a téma szakértőjévé kell válnod. Teljesen rendben van, ha nem vagy azonnal az összes válasz birtokában. Ugyanakkor ne menekülj a téma elől! Minél többet tudsz meg róla, minél többet beszélsz róla másokkal, annál felkészültebben tudsz majd segíteni a gyermekednek, amikor majd ő tesz fel kérdéseket.

Gyakori kérdések

Honnan, hogyan tudom meg, hogy interszex a gyermekem?

Ez kiderülhet mindjárt akkor, amikor megszületik, de az is lehet, hogy akkor tudjátok meg, amikor eléri a serdülő- vagy kamaszkort; attól függ, hogy az interszexualitás melyik válfajáról van szó.

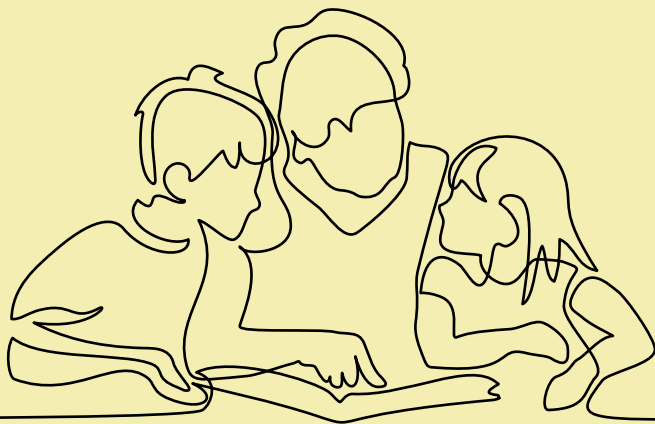
Előfordul, hogy egy újszülöttön már a születésekor látszik, hogy interszex. Azonban ez nincs mindig így, és lehet, hogy a gyermekedről csak a születése után vagy jóval később derül ki, hogy interszex, például

- vérvizsgálatból nem sokkal a születése után,
- rutin orvosi vizsgálat, például hasi ultrahang során,
- gyermekkori sérv- vagy vakbélműtét során,
- mert serdülőkorában másképp fejlődik, mint a kortársai.

Időnként a szülők már a terhesség alatt megtudják egy UH-vizsgálat során, de a lényeg: bármely életkorban kiderülhet valakiről, hogy interszex.

Interszex a gyermekem. Hogyan tovább?

A változatosság, a variációk sokfélesége a természet alapvető tulajdonsága. Az interszexualitás is ide tartozik, ezért nem kell félni tőle. A legfontosabb, hogy őszintén, nyíltan (persze korának megfelelően) beszélj róla a gyermekeddel, és figyelj arra, ő mit mond, mire van szüksége. Kétségtelenül lesznek nehézségeitek. A legtöbben semmit nem tudnak az interszex emberekről, ezért lehet, hogy neked kell majd kitapasztalnod, hogyan tudod felhozni a témát és megértetni másokkal gyermeked speciális igényeit és helyzetét. Például segítened, tájékoztatnod kell a nevelőit, tanárait, nehogy gúnyolódás céltáblájává

váljon az óvodában vagy az iskolában. Azok a szülők, akik nyíltan beszélnek gyermekük intersexuálisáról, arról számolnak be, hogy az esetek többségében a környezetükben élők szívesen informálódnak, és támogatják a gyermeküket. Szülőként döntő szereped van abban, hogy mások hogyan viselkednek majd a gyermekeddel. Minden bizonnyal időbe telik, amíg hozzászoksz, hozzászoktok a gondolathoz, és megtanuljátok, mit jelent egy intersex gyermek szülőjének lenni. Adj időt magadnak! Lehet, hogy a folyamat során nehéz döntések meghozatalára kérnek, például arra, hogy add a hozzájárulásodat visszafordíthatatlan műtétekhez vagy más orvosi beavatkozásokhoz, de ne feledd: hacsak a gyermekednek nincs szüksége sürgős orvosi beavatkozásra (és ez ritkán fordul elő), nem elég egy forrásból tájékozódnod, és fontos, hogy időt adj magadnak, mielőtt bármilyen visszafordíthatatlan döntést hozol.

Bele kell egyeznem, ha az orvos műtétet javasol, mielőtt fiúként vagy lányként anyakönyveztetném a gyermekemet?

A gyermek nemének anyakönyvezése előtt vagy akár utána is előfordulhat, hogy egészségügyi szakemberek, családtagok vagy barátok azt tanácsolják, járulj hozzá olyan orvosi beavatkozásokhoz, amelyek gyermekedet testileg inkább férfivá, vagy inkább nővé alakítják. Ezek a "helyreállító" műtétek ugyanakkor később traumát okozhatnak az érintettek számára, és gyakran járulékos egészségügyi problémákhoz vezetnek. A sebészeti beavatkozásokat általában az alábbiakkal indokolják:

- A műtét elmaradása növeli a rák kialakulásának kockázatát.
- Jobb a gyermeket kicsi korában megoperálni, így nem fog emlékezni ezekre a beavatkozásokra.
- Minél korábban végeznek el egy műtétet, annál kevésbé kockázatos, és/vagy annál eredményesebb.
- A műtétek segítik a gyermeked "beilleszkedését".

Mielőtt bármilyen műtéthez, orvosi beavatkozáshoz hozzájárulsz, fontos tudnod, hogy a fenti érveket nem támasztják alá tudományos bizonyítékok. Senki nem végzett kutatást annak bizonyítására, hogy az ilyen műtéteknek pozitív hatásuk lenne a műtétnek kitett gyermekekre vagy fiatalokra, nincsenek összehasonlító kutatások olyan intersex emberekkel, akik nem estek át ilyen műtéteken.

Tedd fel magadnak a kérdést: te akartad volna, hogy a szüleid a testeddel kapcsolatban olyan visszafordíthatatlan döntéseket hozzanak, amelyeket el is lehetett volna halasztani? Olyan döntéseket, amelyeknek felnőttként te esetleg nem örültél volna? Vagy inkább azt akartad volna, hogy várjanak a döntéssel, kérjenek segítséget hozzá, és hagyják, hogy legyen időd megérteni, mit érzel a testeddel kapcsolatban?

Újszülött gyermekek interszex. Mi várható a kórházban?

Ha a gyermekedről születésekor kiderül, hogy interszex, néhány dolog valószínűleg másképpen történik veletek, mint amit a többi szülő tapasztal.

- Lehet, hogy a gyermekedet rögtön a szülés után vagy nem sokkal később elválasztják tőled hosszabb-rövidebb időre. Mindig kérdezd meg, hová viszik, miért viszik el, és mikor adják vissza neked! Kérd, hogy lehetőleg vele mehess!
- Rutinjellegű orvosi vizsgálatok és ápolónőkkel, a csecsemőosztályon dolgozó nővérekkel történő beszélgetések helyett valószínűleg különböző szakorvosokkal fogsz találkozni. Lehet köztük pl. gyermekendokrinológus, gyermeksebész vagy más specialista. Lehet, hogy egyenként beszélnek veled, vagy egyszerre többükkel találkozol. A beszélgetéseken ápolónők és más egészségügyi dolgozók is jelen lehetnek.
- Valószínűleg rengeteg nehezen érthető új információt kapsz, vagy arra kérnek, járulj hozzá, hogy különböző vizsgálatokat végezzenek el a gyermekeden. Az orvosok többnyire bonyolult szaknyelvet használnak. Ha bármit nem értesz, kérd meg, akivel beszélsz, hogy fogalmazzon egyszerűbben és egyértelműbben, és mindig kérdezd meg, szükséges-e és miért szükséges egy vizsgálat, mielőtt hozzájárulsz!
- A kórházban az orvoscsapat különböző orvosi, sebészeti és egyéb beavatkozásokat javasolhat. Ilyen lehet a gonadektómia (a petefészek- ill. hereszövetek kivétele) vagy bármilyen más, a nemi szerveken végzett műtét. Halassz el minden nem életmentő műtétet, és kérj tanácsot más forrásból is!

Vannak kórházak, amelyekben kísérleti kezeléseket végeznek. Ezek közül sokról bebizonyosodott, hogy hosszú távon negatív mellékhatásai vannak a mentális egészségre és az értelmi képességekre. Ilyen lehet pl. a prenatális gyógyszerelés, vagy a kisgyermekek hormonháztartásának manipulálása injekcióval vagy géllel végzett hormonkezeléssel.

- Ha a babádat valamiért elvitték tőled, kérd, hogy azonnal hozzák vissza.
- Ragaszkodj ahhoz, hogy minden vizsgálatot a jelenlétedben végezzenek el, és kérdezd meg, miért szükséges egy adott vizsgálat, mielőtt hozzájárulsz az elvégzéséhez. (Ha valamiért vérvizsgálat szükséges, sokkal könnyebb a babád számára, ha ott vagy és azonnal meg tudod vígasztalni.)
- Ha lehet, hívj fel egy családtagot vagy barátot, és kérd meg, hogy legyen melletted. Minden újdonsült szülő számára fárasztó időszak ez, és neked az átlagosnál jóval több mindent kell figyelemmel kísérned. Hasznos, ha van valaki melletted, aki segít feljegyezni a tudnivalókat, veled együtt figyel, és bármiben segít, ha szükséged van rá. Kérdezd meg, hogy a megbeszélések elhalaszthatók-e a támogatód megérkezéséig.
- Írj le minden új információt! Ha az egészségügyi szakemberek hozzájárulásával rögzíted a beszélgetéseket, nem kell az információk feljegyzésével foglalkoznod. A mai telefonok többsége rendelkezik beépített hangrögzítővel, vagy lehetővé teszi valamilyen hangrögzítő alkalmazás letöltését. Ha gyermeked születését követően egyedül vagy, a felvételek jól pótolhatják egy másik személy jelenlétét, ha később vissza kell emlékezned az elhangzott információkra.
- Tedd fel a kérdéseidet, kérj magyarázatot és felvilágosítást! Ne siess! Nem hozhatsz átgondolt döntéseket anélkül, hogy megértenéd a problémát. Időnként hosszabb időbe telik, hogy megértsünk új fogalmakat, szakszavakat. Jogod van alaposan megérteni és átgondolni, mi történik.
- Kérdezd meg, mikor mehetek haza. Az otthoni környezet jobban elősegíti, hogy kialakuljon a gyermekedhez való kötődés, mint ha sokáig a kórházban maradtok. Az esetek többségében nem szükséges hosszabb időt a kórházban töltened, mint más szülőknek. Ha valamiért nem akarják, hogy hazamenj, kérdezz rá, mi ennek az oka. Ha csak vizsgálatok eredményére kell várnotok, kérdezd meg, hogy nem mehetnétek-e haza, hiszen vissza tudtok jönni, ha megérkeznek az eredmények. Ragaszkodj ahhoz, hogy ilyen esetben választ kapsz, miért nem mehetek haza.

Az orvosok azt mondják, gyorsan kell döntést hoznunk. Mit tegyünk?

Közvetlenül a szülés után valószínűleg ellentmondásos érzelmekkel vagy tele, s ráadásul így van ezzel a partnered is. A szülés eleve jelentős hormonszint-ingadozást okoz, ami befolyásolja, hogyan érezzük magunkat. Ez az időszak nem a legalkalmasabb fontos döntések meghozatalára, főleg ha a gyermeked jövőjét meghatározó döntésekről van szó! Az orvosok gyakran mégis azonnali kezeléseket vagy műtéteket javasolnak. Időnként valóban szükség van azonnali beavatkozásra, ezekről az esetekről a következő fejezetben ejtünk szót. Noha van olyan orvosi beavatkozás, ami szükséges lehet gyermeked egészségének megőrzése érdekében (lásd a *Döntéshozatal az orvosi beavatkozásokról c. fejezetet a 14. oldalon*), a kezelések többségét egyáltalán nem egészségügyi problémák indokolják, hanem társadalmi és esztétikai szempontok. Előfordul, hogy az orvos azonnali műtétet javasol pusztán azért, mert a gyermeked nemi szerve nem olyan, mint az emberek többségéé, vagy azért, hogy később tudjon állva pisilni, ha férfi a megjelölt neme, vagy legyen vaginája, ha lány. Ezek a műtétek nem életmentő beavatkozások, pusztán az a céljuk, hogy az érintett gyermekek bizonyos társadalmi szerepeknek megfeleljenek. A gyermekednek azonban joga van ahhoz, hogy ő maga hozzon döntést a testéről akkor, amikor elég idős lesz hozzá. Addig is kérj támogatást! Keress meg interszex vagy LMBTQI szervezeteket, mert segíthetnek, hogy kapcsolatba léphess hasonló helyzetben levő szülőkkel. Ne feledd: a gyermeked autonóm lény, akinek szüksége van a védelmedre, a támogatásodra és mindenekelőtt a szeretetedre. Szeresd, és élvezd, hogy napról napra jobban megismerheted!

Különböző emberek mást-mást mondanak arról, hogy mit tegyék a gyermekemmel. Honnan tudjam, melyik a legjobb döntés?

Minden eset más és más. Mindig a gyermeked jólléte és egészsége legyen a legfontosabb, de ne feledkezz meg a saját jóllétedről és a családotódról sem. Beszélj olyanokkal, akiknek hasonló tapasztalataik vannak, köztük interszex felnőttekkel, vagy nézz róluk készült filmeket, olvass interjúkat, és ezek alapján mérd fel a lehetőségeket. Légy kritikus a pusztán a gyermeked külsejére fókuszáló tanácsokkal szemben! Ne hagyj elhamarkodott döntésekbe belevinni magad! A legtöbb döntés elhalasztható addig, amíg a gyermeked is elég érett lesz ahhoz, hogy részt vegyen benne. Adj magadnak időt az utánajárársra, lépj kapcsolatba interszex aktivistákkal, és igyekezz megismerni a gyermekedet, aki úgy gyönyörű, ahogy van!

Nem volna egyszerűbb mindenkinek, ha megoperálnák a gyermekem még csecsemőkorában?

Bár sokszor az tűnik a legjobb opciónak, hogy gyermeked még csecsemőkorában átessen a műtéteken és egyéb egészségügyi beavatkozásokon, érdemes tisztában lenni ezeknek a hosszú távú következményeivel is. Az altatásban végzett műtétek önmagukban kockázatosak, különösen ha csecsemőkön és kisgyermekeken végzik el őket. Annak is fennáll a lehetősége, hogy a teljesen egészséges interszex gyermeked a műtét következtében elveszíti például a húgycsőve működőképességét. Senki nem tudja még biztosan, hogy megmaradnak-e a nemi szervek erotikus funkciói, ha azokat kisgyermekkorban megoperálják. Épp ellenkezőleg: számos olyan interszex ember, akit gyermekkorában megműtöttek, felnőttként a hegyszövet miatt fájdalomról panaszkodik, és nem tudja élvezni a szexet. Ráadásul az orvosi beavatkozások gyakran további beavatkozásokhoz vezetnek, és a páciens egész életében kezelésekre szorulhat. Pszichológiai kutatások bizonyítják, hogy már az újszülöttek is emlékeznek a fájdalomra, és a csecsemő korukban megműtött interszex emberek gyakran úgy érzik, hogy valami rosszat tettek velük, bár ennek mibenlétét csak később tudják megfogalmazni. S végül: a normalizáló beavatkozások hatására az interszex test nem változik férfi vagy női testté, csak megváltoztatják a kinézetét, hogy annak tűnjön és akként funkcionáljon – több-kevesebb sikerrel.

Ha úgy döntök, hogy nem engedek semmilyen orvosi beavatkozást vagy műtétet, a gyermekem teste megfelelően fog működni?

Számos olyan intersex emberről tudunk, aki nem esett át orvosi beavatkozásokon vagy műtéteken, és testileg teljesen egészséges. Ugyanakkor a normalizáló műtéteken átesett intersex emberek többsége egészségügyi problémákkal küzd a kezelések következtében. Hacsak nincs súlyos egészségügyi kockázat, érdemes megvárni, hogy a gyermeked maga döntsön arról, hogy milyen műtéteknek és kezeléseknak veti alá magát.

Hogyan határozom meg a gyermekem nemét a születési anyakönyvi kivonatban?

Legtöbbünk olyan társadalomban él, amelynek jogrendszere nem ismeri el a nemek sokszínűségét, és ezért a gyermekeket fiúként vagy lányként kell anyakönyvezni. Az egyes országok különféleképpen szabályozzák, hogy mikor kell hivatalosan nyilvántartásba venni a gyermek nemét. Nem szükséges sietned a gyermeked hivatalos nemének meghatározásával, amíg ez az időszak véget nem ér. Azokban az országokban, ahol csak a "férfi" és "nő" opciók léteznek, az intersex szervezetek arra biztatják a szülőket, hogy a számukra legmegfelelőbbnek tűnő nemet válasszák ki, de legyenek tudatában, hogy idővel ezt esetleg meg kell változtatni a felnövekvő gyermek nemi identitásának megfelelően.

Melyik nemben neveljem a gyermekemet?

Az intersex szervezetek tudatában vannak, hogy a társadalmi struktúrák miatt fiúként vagy lányként kell nevelned a gyermekedet. Ugyanakkor tudnod kell, hogy a gyermeked nemi identitása nem biztos, hogy a választott nemnek megfelelő lesz majd. Ezzel nincs semmi baj, a gyermeked megéli és kifejezi majd a saját személyiségét, amikor ehhez elég idős lesz.

Ez egy fogyatékoság?

Interszexnek lenni nem fogyatékoság, és nem is tartós betegség, hanem a test sokféleségének megjelenése. Azoknak az intersex embernek azonban, akik műtéteken és orvosi kezeléseken estek át, gyakran komoly egészségügyi problémákkal kell együtt élniük.

Elmondjam a gyermekemnek, hogy intersex?

Igen. Azok az intersex felnőttek, akik szégyenben, titkolózás közepette nőttek fel, arról számolnak be, hogy ez a magánéletükre, a családi életükre és szüleikkel és más rokonaikkal való kapcsolatukra is negatívan hatott. Viszont azokban a családokban, ahol szabadon beszélnek a gyermekekkel a testükről, a gyermekeknek nagyobb az önbizalma kiskorukban és serdülőként is. A gyermek életkorának megfelelően beszéljünk a testéről! A legfontosabb, hogy azt érezze: úgy szereted őt, ahogy van.

Elmondjam másoknak?

Ezt neked kell eldöntened, de gondold végig, hogyan hat a titkolózás a gyermekedre. Ha mindenki előtt titokban tartod intersex voltát, az mindkettőtöknek nehézségeket okoz. Végig kell gondolnod, kinek érdemes elmondanod, kiből bízol meg. Amikor a gyermeked bölcsődébe, óvodába, iskolába megy, muszáj beszélned róla, hogy a gyermeked is nyíltan beszélhessen intersex voltáról. Ez sokak számára nehéz, ezért jó, ha támogatást kérsz. Sok olyan szülő, aki úgy döntött, hogy megosztja gyermekéről ezt az információt, pozitív tapasztalatokról számol be, és úgy érzik, ez segít a gyermeküket biztonságban és támogató környezetben nevelni. Ne feledd: nem kell minden kérdésre válaszolnod, különösen ha túl személyesnek érzed őket.

Döntéshozatal az orvosi beavatkozásokról

Az első kérdés, amit fel kell tenned magadnak: Miért gondolom azt, hogy a gyermekemnek szüksége lenne orvosi beavatkozásokra?

Azért, mert a gyermekem olyan betegségben szenved, amely az életét fenyegeti? Az alábbiakban felsorolunk néhány példát azokra az állapotokra, amikor azonnali beavatkozás vagy műtét szükséges, majd olyan esetekre is, amikor nem szükséges beavatkozás.

1. Amikor sürgős beavatkozás lehet szükséges

Sóvesztés

A sóvesztés a Congenitalis adrenalis hyperplasia (CAH) velejárája. Akár lány, akár fiúgyermekek szenvedhetnek ettől. Ilyenkor sürgős orvosi beavatkozás szükséges, mivel a hiányzó ásványi anyagok pótlása létszükséglet, de a veszély jellemzően 24 órán belül elmúlik. Előfordulhat, hogy monitorozásra és gyógyszerekre van szükség a jövőbeli problémák megelőzéséhez.

Húgycső-elzáródás

Amennyiben a gyermeked zárt húgycsővel született, a vizelet nem tud távozni a testéből. Ilyen esetekben azonnali műtét szükséges.

2. Amikor valószínűleg nem szükséges azonnali beavatkozás

Az ivarmirigyszerv-szövet eltávolítása

Az orvosok egyes esetekben azt tanácsolják a szülőknek, hogy az ivarmirigyszerv-szövetet (vagyis a heréket és a petefészkeket alkotó szövetet) távolítsák el, mert ezzel megelőzhető a rák kialakulása. Azt azonban nem tudhatjuk, hány interszex embernél fejlődött volna ki bármilyen daganat, mivel évtizedek óta rutinból távolítják el ivarszervmirigy-szöveteiket. Vagyis nincs elegendő ilyen műtéten át nem esett interszex ember ahhoz, hogy a kockázat meglétét bizonyítsuk. Ugyanakkor például az emlőrák kialakulásának kockázata nem jelenti azt, hogy az orvosok minden nőnek javasolják a masztektómiát. Inkább rutinszerű szűréseket végeznek, hogy a rák bármely jelét azonnal felfedezzék. A gyermek petefészek- vagy hereszövetének eltávolítása megakadályozza a későbbi természetes nemi érést. Ha a gyermek ivarszervmirigy-szöveteit eltávolítják, hormonpótló terápiát kell kapnia a pubertás előidézésére, vagyis a gyermeknek egész serdülőkorában rendszeresen orvoshoz kell járnia. Különböző okok miatt egyes fiatalok nem tartják be a hormonkezelés előírásait, ez pedig további szövődményeket okozhat. A hormonok létfontosságúak a csontok egészségéhez, és ha valaki gonadektómia után nem szedi az előírt hormonokat, az a csontritkulás kialakulásának magas kockázatával jár. Számos interszex felnőttél, esetenként már serdülőknél is jelentkezik a csontritkulás.

Genitális műtétek

Mindannyiunknak vannak elképzelései arról, hogy hogyan néznek ki a női vagy férfi nemi szervek, de kevés ember lát nagyon sokféle nemi szervet. Társadalmunkban az az elfogadott, hogy a nemi szerveket rejtve kell tartani, így tudásunkat, benyomásainkat általában tankönyvekből szerezzük. Az interszex csecsemők és gyermekek nemi szerveit sok esetben megműtik és kozmetikailag módosítják.

Ezeket a műtéteket többek között azzal indokolják, hogy szeretnék, ha az interszex ember felnőtt korában jobban beilleszkedne a társadalomba, és nőként vagy férfiként nőne fel; egészséges szexuális életet élne olyan genitáliákkal, amelyek jobban megfelelnek a társadalmi elvárásoknak; illetve családot alapítana és szaporodna.

Egyes interszex embereken olyan sebészeti és egyéb orvosi beavatkozásokat végeznek, amelyek célja, hogy biztosítsák számukra a teherbeesés vagy a szaporodás lehetőségét.

Sokan azonban, akiket ilyen átalakító műtéteknek vetettek alá gyermekként, arról számolnak be, hogy mindezt a testi integritásuk megsértéseként élték meg. Vannak, akik a kezelésekre hatására felnőttkorukban nem lelnek örömet a szexuális életükben. Vannak olyan orvosok is, akik tisztán orvosi szempontból érvelnek a korai beavatkozások ellen: szerintük a műtétek eredményesebbek lesznek, ha a test már kifejelettebb, és ha a páciens maga kéri a kezelést.

Következtetések

Vannak elengedhetetlen, nem halasztható műtétek, de ezekre ritkán van szükség; az orvosok gyakran a nem egészségügyi okból szükséges műtétekre is úgy hivatkoznak, mintha feltétlenül szükség volna rájuk. Mindenképpen informálódj alaposan, és hagyd magadnak elég időt a döntéshozatalra, mielőtt bármilyen orvosi eljárásba beleegyezel. A legtöbb felnőtt interszex aktivista és szervezet határozottan azt ajánlja, hogy az egészségügyi intézmények ne végezzenek normalizáló, illetve nem létfontosságú műtéteket vagy beavatkozásokat, mielőtt az érintett elég idős lesz ahhoz, hogy tájékozott, valódi beleegyezésen alapuló döntést hozzon. Amikor az érintett gyermekek elég idősek lesznek, dönthetnek úgy, hogy bizonyos orvosi kezeléseknél alávetik magukat, de ez nagyon más helyzet, mint az, amikor kisbabaként vagy kisgyermekként a beleegyezésük nélkül végeznek rajtuk műtéteket.

Az orvosok gyakran azt mondják a szülőknek, hogy ha nem végeztetik el a normalizáló műtéteket vagy nem határozzák meg egyértelműen a gyermek nemét, az pszichológiai problémákhoz vezet. Ez azonban nem bizonyítható. Egyre több olyan interszex ember van, akin nem végeztek orvosi beavatkozást, és aki azt mondja, hogy műtétek nélkül is egészséges és boldog életet él. Ezzel szemben széles körű dokumentáció áll rendelkezésünkre, hogy a fiatalkorban elvégzett invazív és gyakran fájdalmas beavatkozások gyakran testi és lelki károkat okoznak az ezeken átesett interszex embereknek.

Ha egy orvos azt mondja neked, hogy műtetre vagy más típusú orvosi beavatkozásra van szükség, kérd meg a következőkre:

- Magyarázza el részletesen, mit kell tenni és miért!
- Ismertesse mind a beavatkozás, mind az elmaradása kockázatait!
- Tájékoztasson, hogy hol kaphatsz több információt!

A beavatkozást javasoló orvosokkal való találkozás után:

- fordulj egy interszex vagy LMBTQI szervezethez vagy szülői csoporthoz tanácsért, tájékoztatásért és támogatásért;
- kérj szakvéleményt egy vagy több másik orvostól is;
- nézz utána te magad is a témának, nézd át a jegyzeteidet, és győződj meg róla, hogy teljes mértékben érted a megbeszélések során elhangzottakat.

Ha a gyermeked vagy te magad úgy döntesz, hogy orvosi beavatkozásra van szükség:

- kérd meg az orvost, hogy magyarázza el részletesen, mi fog történni;
- kérd meg az orvost, hogy mondja el, van-e szükség további beavatkozásokra, és hogy azok milyen kockázatokkal járnak;
- kérdezd meg az orvost, hogy szükség esetén milyen lelki vagy egyéb támogatást találhatsz gyermekednek és önmagadnak;
- kérj tanácsot, információt és támogatást egy interszex vagy LMBTQI szervezettől.

Egy Latin-Amerikából Európába költözött család a következőről számolt be. Amikor gyermekük született, a péniszé nem volt olyan hosszú, mint egy fiúnál szokásos. Az orvos félrevonta az édesapát, hogy közölje a - szerinte - rossz hírt. Azt is elmondta neki, hogy gyermeke a nemi fejlődés zavarában szenvedhet, és hogy később részletesebb diagnózist fognak felállítani. Mivel azt feltételezte, hogy az apa számára a férfiasság kérdése kétségbeejtő probléma, felajánlotta, hogy ha kívánja, a nemi szervet még kisebbre lehetne operálni, és a gyermeket lányként nevelhetnék fel. Az apa reakciója azonban egészen más volt, mint amit várt. Határozottan megtiltotta az orvosnak a további vizsgálatokat, és elmondta, hogy a családjában élő férfiaknak nemzedékek óta ilyen a péniszmérete és mindannyian így nőttek fel, de végül mind boldog házasságot kötöttek.

Hogyan beszélj a gyermekeddel az interszexualitásról

Bár fontos, hogy gyermeked ne érezze magát furcsának vagy negatív értelemben "más"-nak, és hogy ne aggódjon az interszexualitása miatt, ha egyáltalán nem beszélünk róla, az is problematikus lehet.

Mikor és hogyan beszélj a gyermekeddel

Lehet, hogy „biztonságosabbnak” tűnik, ha nem beszélünk erről a témáról, amíg idősebb nem lesz a gyermekünk, de ha titkolózunk előtte, nagyobb sokkhoz vezethet, amikor végül fény derül rá, hogy interszex.

- Próbáld meg a gyermek életkorának megfelelően válaszolni minden kérdésre.
- Egy kisgyermeknek nem kell biológiai szakkifejezéseket használni a magyarázathoz. Érdekes onnan elindulni, hogy nem mindenki egyforma, mindenkinek más a teste.
- Készítsd fel gyermekedet arra is, hogy lehetnek nehézségei, de biztosítsd róla, hogy veled leszel, együtt néztek szembe minden problémával.
- Ha nehézségei vannak, beszélj neki arról, hogy gyermekkorában mindenki szembesül kihívásokkal, problémákkal.
- Ne feledd, hogy a gyermekednek minden ténnyt meg kell tudnia, hogy később saját döntéseket hozhasson.
- Az őszinteség sokat segít abban, hogy egészséges legyen a kapcsolatotok még a kamaszkor legnehezebb időszakában és azután is. Ha a gyermeked rájön, hogy nem voltál vele őszinte, az kárt okozhat a kapcsolatotokban. Számos interszex fiatal számol be arról, hogy traumatizálta, amikor rájött, hogy a hozzá legközelebb állók hazudtak neki, és nehézséget jelent számukra másokban megbízni. A gyermekeknek joguk van tudni magukról az igazságot.

A stigmatizáltság- és szégyenérzet minimalizálása, illetve feldolgozása

- Megtervezheted, hogyan mondjátok el másoknak gyermekeddel, hogy ő interszex (lásd: *Hogyan beszélj másokkal gyermeked interszexualitásáról?*, a 22. oldalon). Figyelj arra, hogy ne hasson úgy, mintha ez valami súlyos titok lenne. Ha a gyermeked úgy érzi, hogy ez olyan dolog, aminek igazából rejtve kellene maradnia mások előtt, azt gondolhatja, hogy valami nincs rendben vele, vagy szégyenkeznie kell emiatt.
- Pozitív módon beszélj gyermekednek a testéről! Magyarázd el neki, hogy minden ember különböző, és lehet valaki úgy is egészséges, hogy nem illik bele a meghatározott kategóriákba!
- Próbáld nem azt hangsúlyozni, hogy interszexnek lenni ritka vagy szokatlan dolog, mert ettől elszigeteltnek érezheti magát.
- Gondold át, milyen helyzetek alakulhatnak másképp a gyermeked életében, mint az átlagos gyerekek esetében, és azt is, hogy hogyan tudod ezeket úgy megbeszélni vele, hogy közben biztosítod őt a támogatásodról!
- Fogadd el a gyermeked döntését és támogasd, akár nyíltan beszél másoknak az interszexualitásáról, akár nem szeretné ezt tenni!
- Ne feltételezz semmit előre a gyermeked identitásáról. Mint minden más gyermeknél, a nemi identitása és/vagy a szexuális irányultsága különbözhet attól, amire számítasz.
- Sok ember nincs tisztában az emberi társadalmakat jellemző sokszínűséggel, és azt sem tudja, hogy léteznek interszex emberek. Fel kell készítened a gyermeked az ilyen helyzetekre is. A legfontosabb, hogy megfelelő önbizalma legyen, jól érezze magát a saját testében, sőt, legyen rá büszke. Az is fontos, hogy mindig tudja: a szülei úgy szeretik, ahogy van, és mindig támogatni fogják.

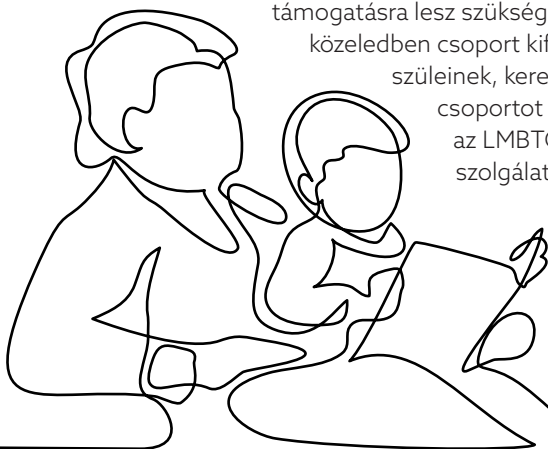
Döntéshozatal

- Lehet, hogy úgy tűnik: hasznos bizonyos döntéseket korán meghozni és a műtéteket és kezeléseket választani, nagyon sok interszex ember tapasztalata éppen az ellenkezőjét támasztja alá. Ők amellet érvelnek, hogy jobb megvárni, amíg a gyermeked elég idős lesz ahhoz, hogy saját döntéseket hozzon, vagy részt vegyen a döntésekben. A gyerekek nagyon fiatalon elkezdnek véleményt alkotni mindarról, ami fontos nekik. Érdemes megvárni, amíg bevonhatók a döntéshozatalba!
- Ne hagyd, hogy az orvosok lehengereljenek! Ez történhet úgy is, hogy nagyon sok orvosi szakkifejezést használnak, és a téma szakértőinek tűnnek. Ha nem vagy biztos magadban, ahová csak lehetséges, menjetek egy olyan baráttal vagy családtaggal, akiben megbíztok, és aki segíségekre lehet a lehetőségek megbeszélésében és a döntéshozatalban.
- Minden lehetőséget beszélj meg gyermekeddel; a műtét csak a legvégső lehetőség legyen (kivéve természetesen, ha egészségügyi szempontból szükséges).
- A korának megfelelően beszélj vele a veszélyekről és a műtét, illetve kezelések lehetséges kimeneteleiről is. Joga van tudni az egészségügyi adatairól, a kórtörténetéről is.
- Válaszolj minden kérdésére! Kutass a témában, és támogasd ebben őt is. Tanuld meg és tanítsd meg neki is, hogyan lehet valós információkat gyűjteni és felismerni a félrevezető információkat.
- Biztosítsd a gyermekedet arról, hogy a saját életével és testével kapcsolatban csak ő tudhatja igazán, mit érez, de ha szüksége van rá, számíthat a segíségekre.
- Vond be őt is az orvosokkal való beszélgetésekbe! Bátorítsd, hogy tegyen fel kérdéseket, és a kapott tanácsokat, információkat kritikusan kezelje.
- Bátorítsd, hogy ő döntsön az orvosi vizsgálatokkal és egyéb beavatkozásokkal kapcsolatban, és ne feledkezzen meg róla, hogy mindenhez szükséges a beleegyezése. Nézz utána a betegjogoknak, és tájékoztasd őt is ezekről!
- Ha bármilyen orvosi vizsgálatot végeznek rajta, gondoskodj róla, hogy a szakemberek tudjanak róla, hogy interszex.

- Mindig légy jelen az orvosi vizsgálatoknál, kivéve, ha a gyermeked már idősebb és ő maga máshogyan szeretné.
- Adj neki időt és teret arra, hogy felkészüljön a vizsgálatokra és feldolgozza őket, hiszen ezek a helyzetek ijesztőek lehetnek.
- S mindenekfelett: bízz benne! Sokkal korábban képes felelősségteljes döntéseket hozni, mint gondolnád.

Támogatás

- Ne feledd: nem vagy egyedül, és egyes helyzetekben támogatásra lehet szükségetek – neked és a gyermekednek is.
- Keress fel interszex vagy LMBTQI szervezeteket, csoportokat, ahol lehetőségetek van tanácsadást, esetleg terápiát igénybe venni. Add át a gyermekednek is, hogy a segítségkérés nem a gyengeség jele, hanem nagyon is fontos lépés a saját magáról való gondoskodás felé.
- Bátorítsd, hogy keressen magának önszorgító csoportot, ha szeretne! Tájékozódjatok együtt ilyen csoportokról! Ha megosztja tapasztalatait és élettörténetét más interszex emberekkel, az segíti abban is, hogy informálódjon a döntési lehetséges kimeneteléről, illetve hogy egy biztonságos térben fedezhesse fel, mit jelent interszexnek lenni. A közösségi médiát használó fiatalok online önszorgító csoportokban is részt vehetnek. Azonban mielőtt gyermeked bármilyen csoporthoz csatlakozna, győződjek meg róla, hogy az egy interszex vagy LMBTQI szervezet által működtetett vagy támogatott csoport.
- Szülőként/gondviselőként lesznek olyan pillanatok, amikor neked is további támogatásra lesz szükséged. Mivel nem biztos, hogy van a közeledben csoport kifejezetten az interszex gyermekek szüleinek, kereshetsz egy másik hasonló szülői csoportot vagy online csoportot is – érdeklődj az LMBTQI szervezeteknél, illetve segítő szolgálataiknál!

Hogyan beszélj másoknak gyermeked interszexualitásáról?

Beleegyezés

A gyermekek kétéves koruk környékén kezdik el kinyilvánítani a véleményüket, így amint lehet, érdemes bevonni őket a saját magukat érintő döntések meghozatalába. Kérdezd meg a gyermekedet, mit gondol arról, hogy másoknak beszéljete-e az interszexualitásáról! Biztosítsd róla, hogy nincs mit szégyellnie, de azt is add a tudtára, hogy amikor majd készen áll erről beszélni, az embereknek különféleképpen reagálhatnak. Készítsd fel a reakciók kezelésére! Azt is fontos eldönteni, hogy ki, kinek és hogyan beszélhet erről. A gyermekekkel, fiatalokkal kapcsolatos személyes információkat óvatosan kell kezelni; mindig a gyermekeknek kell eldönteniük, hogy ki és mikor szerez tudomást róluk. Hasznos lehet megegyezni abban is, hogy milyen fogalmakat, szavakat fogtok használni, amikor erről beszéltek, és hogyan magyarázzátok el másoknak. Ne feledd, hogy gyermeked gondolkodása változhat, és fontos, hogy különböző életszakaszaiban újra meg újra visszatérjetek ezek megbeszéléséhez, különösen ha új iskolát kezd, máshová költöztök vagy csatlakozik egy új csoporthoz, klubhoz.

Légy büszke!

Amikor másokkal beszélgetsz és felmerül a gyermeked interszexualitása, ne úgy kezeld, mint valami titkot vagy szégyellnivaló dolgot! Lehet, hogy egyesek negatívan reagálnak, és ez kínosan érint, de minél inkább azt mutatod, hogy nincsen semmi gond, annál többen fognak ráérezni arra, hogy az egyetlen probléma az ő előítéletességük vagy a témával kapcsolatos ismereteik hiánya.

Minél nyitottabbak és büszkébbek a szülők és interszex gyermekeik, annál nagyobb lesz a tudatosság és a megértés a társadalomban, ami mindenki számára előnyös.

Légy türelmes!

Más emberek számára ez a téma új lehet, elsőre talán nem is értik, miről van szó. Szánj időt arra, hogy elmagyarázod, mit jelent interszexnek lenni. Mondd el, hogy teljesen természetes és gyakori jelenség. Légy azonban felkészülve a kellemetlen és nem helyénvaló reakciókra és kérdésekre is, és próbáld meg nyugodtan, pozitívan válaszolni ezekre. A legtöbb ember nem akar ártani, egyszerűen csak nem tudja, hogyan reagáljon, mert hiányosak az ismeretei. Használj egyszerű, mindenki számára könnyen érthető kifejezéseket! Ugyanakkor természetesen nem csupán a te feladatod, hogy másokat okíts erről. Ha valaki túl sok kérdést tesz fel, tudasd vele, hogy még te is tanulsz a témáról, és ha érdeklődik, tudsz számára egyéb információforrásokat mondani.

Családtagok érzékenyítése

Ha több gyermeked is van, fontos, hogy velük is beszélj arról, mit jelent interszexnek lenni. Az emberek sokféleségéről beszélgetve fokozatosan vezesd elő nekik, miről is van szó. Ahogyan interszex gyermekedet meg kell tanítanod arra, hogyan kezelje az esetleges bántalmazásokat, pizskálódásokat, ez a többiek számára is fontos téma, hiszen ők is tapasztalhatnak ilyet, mert mások rájuk is kivetíthetik az interszex testvérükkel kapcsolatos előítéleteket. Ne feltételezd, hogy az idősebb családtagokkal szükségszerűen nehezebb erről beszélni. Az olyan értékek, mint egymás tiszteletben tartása és a másik elfogadása olyanok, amilyenek, a hagyományosabb szemlélettel rendelkezőket is meggyőzhetik. Ha bármely családtag nem hajlandó elfogadni a gyermekedet, adj neki egy kis időt és kérj meg egy másik, elfogadóbb családtagot, hogy segítsen vele beszélni. Bátorítsd őket, hogy tanulmányozzanak interszex emberekről szóló cikkeket, dokumentumfilmeket és személyes beszámolókat. Minél többet tudnak a témáról, annál több esély van rá, hogy elfogadóbbak, támogatóbbak legyenek.

Légy az interszex emberek szövetséges!

Amennyiben a gyermeked is beleegyezik, ahol csak tudod, próbáld meg felhívni a figyelmet az interszex emberek sajátos helyzetére. Keresd az alkalmat, amikor felhozhatod a témát mások körében, vagy ossz meg a témához kapcsolódó cikkeket, személyes beszámolókat a közösségi oldalakon. Ha valaki valótlanul állít, bántót mond az interszex emberekről, próbáld meg kedvesen, de határozottan kijavítani őt. Egy interszex vagy LMBTQI szervezethez való csatlakozás vagy annak támogatása is jó lehetőség lehet arra, hogy növeljük láthatóságukat a társadalomban, és elősegítsük egyenlő jogaikat.

Milyen kérdésekre számíthatsz másoktól?

Fiú vagy lány a gyereked?

Az, hogy erre a kérdésre hogyan válaszolsz, attól függ, hogyan neveled gyermekedet. Ha fiúként vagy lányként, egyszerűen mondhatod ezt. Ha jól ismered a kérdezőt vagy úgy látod jónak, elmondhatod azt is, hogy interszex, de te fiúként vagy lányként neveled. Az is lehet, hogy nem szeretnéd te meghatározni a gyermeked nemét; ebben az esetben mondhatod azt, hogy nemileg semleges módon neveled.

Ezt valami probléma okozza?

Nem, az interszexualitás teljesen természetes dolog. Kétszázból legalább egy gyermeknél fennáll, de több forrás is azt állítja, hogy a gyermekek 1,7%-ánál jellemző valamilyen variáció a nemi jellegeiket illetően. A társadalom egyszerűen csak keveset beszél erről.

Akkor ez az jelenti, hogy a gyermeked hermafrodita?

Nem. A hermafroditák esetében mind a női, mind a férfi nemi szerv teljesen kifejezett, ami az embereknél lehetetlen. Egyszerűen csak gyermeked nemi jellegei olyan variációkat mutatnak, amelyek szigorúan véve sem a férfi, sem a női testről alkotott orvosi normáknak nem felelnek meg.

Ez egyfajta fogyatékoság/rendellenesség?

Az interszexualitás az emberi sokféleség ugyanolyan megjelenési formája, mint az egyéni hajszín vagy testmagasság. Csak akkor válik fogyatékosággá, ha másképp kezeljük az ilyen embereket, és nem adunk nekik ugyanolyan esélyeket, mint a nem interszex embertársaiknak.

Hogy néz ki a gyermeked nemi szerve?

Javasolt válasz idegenek számára: Nem gondolja, hogy ez egy kissé furcsa kérdés? Nem igazán szoktuk megkérdezni valakitől, hogyan is néz ki a nemi szerve. Még a legkisebb gyermekeknek is joguk van a magánszférájukhoz.

Javasolt válasz családtagok számára: Teljesen rendben van.

Hogyan fog ez rájuk hatni, ahogyan fejlődnek?

Sok interszex gyermek úgy nő fel, hogy nincs szüksége orvosi beavatkozásra, ha olyan emberek veszik körül, akik szeretik és elfogadják olyannak, amilyen. Ha valaki bármilyen módon különbözik a többségtől, vagy attól, amit a társadalom normálisnak tekint, az nagyobb mértékben lehet bántalmazásnak vagy diszkriminációnak kitéve, tehát a legfőbb feladat az, hogy a gyermeket életének minden területén a lehető legnagyobb megértés és elfogadás öveze.

Befolyásolni fogja ez azt, hogy kihez vonzódik?

A nemi szervek és a szexuális irányultság között nincs összefüggés, így az interszex emberek is lehetnek lesbikusok, melegek, heteroszexuálisok, biszexuálisok vagy rendelkezhetnek bármilyen egyéb szexuális irányultsággal.

Nemi identitás az interszex embereknél

Sok interszex ember nőnek vagy férfinak érzi magát, és gyakran azt a nemet érzi magukénak, amelybe születésükkor sorolták őket. Mások azonban rájöhetnek, hogy nem tudnak azonosulni a nekik tulajdonított nemmel. Ez azt jelenti, hogy valószínűleg nevet fognak változtatni, és a megjelenésükön is változtatnak majd, hogy az illeszkedjen a nemi identitásukhoz. Mások sem nőnek, sem férfinak nem érzik magukat (nem-binárisok), és vagy mind a hagyományosan férfiasnak, mind a nőiesnek tartott viselkedésmintákat és külső megjelenést képviselnek, vagy egyiket sem. Két egyforma nemi jellegekkel rendelkező interszex embernek is lehet egymástól eltérő nemi identitása.

Hogyan beszélj tanárokkal, orvosokkal és más szakemberekkel a gyermeked interszexualitásáról?

A gyermeked életének bizonyos pontjain el kell döntenetek, mely szakembereknek és hogyan adjátok tudtára, hogy gyermeked interszex.

Fontos, hogy ezekbe a döntésekbe minél hamarabb vond be a gyermekedet. Nagyon fiatal gyermekek is képesek hangot adni a véleményüknek, ha a megfelelő módon kérdezik őket. Ha a gyermeked még nem is látja át a neki feltett kérdés minden aspektusát, nagyon fontos, hogy minél hamarabb kezdjen el foglalkozni azokkal a kérdésekkel, amelyekről már képes gondolkodni. Ez megerősítést jelent számára, hiszen úgy érezheti, hogy irányítani tudja a saját életét. Ebben a fejezetben arra vonatkozóan adunk néhány tanácsot, hogy hogyan tárgyalj a veletek kapcsolatba kerülő orvosokkal, tanárokkal és más szakemberekkel.

1. Orvosok és más egészségügyi szakemberek

A szakemberek első csoportja, akikkel a gyermeked kapcsolatba kerül, valószínűleg az orvosok és más egészségügyi dolgozók lesznek. Az orvosi beavatkozásokkal kapcsolatos döntéshozatalról már beszéltünk (*ld. a 14. oldalt*), így az alábbiakban csak a szokásos orvosi ellenőrzésekre és más vizsgálatokra térünk ki.

- Amikor orvost választasz a gyermekednek, bizonyosodj meg arról, hogy elegendő információval rendelkezik az interszexualitásról, vagy legalábbis nyitott arra, hogy ismereteket szerezzen a témában. Mielőtt a gyermekeddel együtt mennél el hozzá, bizonyosodj meg arról, hogy meg tudsz bízni a szóban forgó orvosban. Ha a gyermeked idősebb, vond be az orvosválasztás folyamatába, és kérd ki a véleményét, hogy melyik orvost válasszátok.
- Írj listát a kérdéseidről a találkozó előtt, és jegyzetelj a konzultáció alatt! Az orvos engedélyével hangfelvételt is készíthetsz a konzultációról, hogy vissza tudd hallgatni azokat a részleteket, amelyek nem voltak világosak a

konzultáció alatt. Ha ez nem lehetséges, kérd meg az orvost, hogy diktálja vagy írja le neked azokat a szavakat és kifejezéseket, amelyeket nem teljesen értesz.

- Mindig kérdezd meg a gyermekedet, hogy szeretné-e, hogy bent legyen vele az orvosi rendelőben vagy nem. A szülők általában jelen szoktak lenni a rendelőben, kivéve akkor, ha a gyermek kifejezetten az ellenkezőjét kéri. Akárhogy válasszon is, tedd egyértelművé, hogy ez az ő döntése.
- Kérdezd meg az orvost, hol találhatsz több információt a gyermeked testi jellemzőiről, és oszd meg vele azokat a forrásokat, amelyeket te találtál a témában.
- Kérj másolatokat a gyermeked orvosi vizsgálatának dokumentumairól.
- Mindig állj a gyermeked mellett, és próbálj meg elkerülni minden szükségtelen vizsgálatot, illetve az olyan orvosokkal való találkozást, akiknek nem szükséges megvizsgálniuk.

Ha bármely egészségügyi dolgozó sebészeti beavatkozást javasol, kérdezd meg, hogy ez a gyermek testi egészségét szolgálja-e, vagy egyfajta „kozmetikai” beavatkozást jelent. Ne elégedj meg az olyan homályos válaszokkal, mint hogy „jobb lesz így”, mindig kérj egyértelmű magyarázatot! Rögzítsd hangfelvételen vagy írásban is az információkat! Mindig igyekezz más orvostól is véleményt kérni, és próbálj meg kapcsolatba lépni interszex vagy interszex emberek érdekeit is képviselő szervezetekkel, illetve interszex gyermekek szüleivel!

2. Tanárok és iskolai dolgozók

Fiatalabb gyermekek

Lehet, hogy egyáltalán nem szükséges bármit is megbeszélnetek az iskola dolgozóival. Ez a gyermekedtől és tőled is függ. Ha a gyermeked nyitott arra, hogy beszéljen interszex voltáról, és ezt valószínűleg meg fogja említeni az iskolában is, akkor a legjobb, ha előre egyeztetesz a tanárokkal, illetve az óvoda, a bölcsőde vagy az iskola igazgatójával. Mérd fel, mit tudnak az interszexualitásról és ajánlj nekik további információforrásokat, vitassátok meg a lehetséges forgatókönyveket és azt, hogyan lehet a felmerülő problémákat kezelni. Ha a gyermeked nem igazán törődik azzal, hogy interszex, és alig vagy soha nem beszél erről, akkor lehet, hogy ebben az életkorban egyáltalán nem szükséges informálni az óvodai vagy iskolai dolgozókat.

Ha a gyermeked gyógyszert szed, vagy külön öltözőre és/vagy mosdóra van szüksége, mindenképpen egyeztetni kell az iskolával. Hívd fel az igazgatót, illetve a tanárai figyelmét, hogy a gyermekednek joga van a magánszférához, és a bizalmas információkat titokban kell tartaniuk, illetve csak azokkal oszthatják meg őket, akiknek feltétlenül tudnia kell róluk.

Idősebb gyermekek

Mielőtt a gyermeked elkezdené a középiskolát, beszélj vele arról, hogy szerinte hogyan kellene kezelni interszex voltát. Gondoljátok végig a különböző megközelítések előnyeit és hátrányait, valamint ezek következményeit, hogy informált döntést hozhasson. Ha szerinte a legjobb stratégia az, hogy a tanulmányai megkezdése előtt egyeztessetek az adott iskolával, ösztönözd arra, hogy ő is részt vegyen a beszélgetésben, és támogasd abban, hogy ő irányíthassa a beszélgetést előre megtervezve, hogy mit akar elmondani, és felkészülve az esetlegesen felmerülő kérdésekre is.

Hasznos lehet, ha érdeklődtök, van-e az oktatási intézménynek stratégiája az iskolai zaklatás és erőszak kezelésére, illetve hogyan kezelik a konfliktusokat. Fontos lehet tudni azt is, hogy van-e az intézményben iskolapszichológus, illetve vannak-e segítő csoportok vagy egyéb mentálhigiénés szolgáltatások.

Ha a gyermeked nyíltan akarja kezelni interszex voltát, akkor beszéljétek meg, milyen módon lehet ezt a tanárai és más iskolai dolgozók tudtára adni, és ők hogyan tudnak támogató, biztonságos közeget teremteni. Gondold át, hogyan tudnátok megbizonyosodni arról, hogy a gyermekedet nem érik negatív hatások amiatt, hogy nyíltan interszex. Ha a gyermeked nem akarja felfedni, hogy interszex, vagy csak néhány személlyel szeretné ezt megosztani, beszéljétek át, hogyan kivitelezhető ez, illetve mi történik akkor, ha valaki véletlenül mégis megtudja.

3. Más szakemberek

A gyermeked életében más szakemberek is szerepet játszhatnak: például szociális munkások, ifjúságsegítők, sportedzők, vallási vezetők vagy pszichológusok. Arra, hogy velük megbeszélitek-e gyermeked interszex voltát, szintén a fenti alapelvek vonatkoznak. Vedd számításba, mennyit időt és milyen közegben tölt a gyermeked az adott szakemberrel. Általában nem szükséges eléjük tárnotok a gyermeked interszex voltát, kivéve akkor, ha ő maga akarja ezt elmondani. (Csak akkor lehet feltétlenül szükséges beszélni róla, ha speciális létesítményekre, pl. saját öltözőre van szüksége.)

Ha a gyermekednek pszichológusra vagy más mentálhigiénés szakemberre van szüksége, tanácsos még az első találkozó előtt konzultálni az adott szakemberrel és a gyermekeddel is. Nem minden mentálhigiénés szakember tudja, mit jelent interszexnek lenni, így az ő informálódásukra is szükség lehet. Amikor felveted a témát, figyelj az adott szakember reakcióira. A legtöbben örülnek, hogy valami újat tanulnak, de ha az adott személy úgy reagál, hogy az benned bizonytalanságot okoz, akkor vagy tégy újabb kísérletet arra, hogy megbeszélj vele a problémát, vagy válassz másik szakembert. Figyelj oda rá, milyen érzésekkel viseltetik a gyermeked azokkal a szakemberekkel szemben, akikkel kapcsolatban van. A gyerekek már igen korán képesek hangot adni annak, hogy ki az, akivel szívesen töltenek együtt időt, és ki az, akivel nem.

Ha a gyermeked vallási gyülekezetbe jár, esetleg ott is lehet valaki, akivel meg szeretnétek osztani, hogy interszex. Ez megint csak a helyzeten és a hithez vagy a gyülekezethez való viszonyotokon múlik. Lehet, hogy a gyülekezet vezetőjétől vársz támogatást, vagy hogy a gyermeked maga talál egy olyan személyt, akivel szeretne erről beszélgetni.

4. Összefoglalás

Fontos, hogy ezekben a beszélgetésekbe az életkorától és érettségétől függően bevond a gyermekedet is. A nagyon kicsi gyermekek valószínűleg még nem tudnak teljes mértékben részt venni ezekben a beszélgetésekben, de hasznos lehet a kezdetektől megadni nekik az esélyt, hogy bekapcsolódhassanak a helyzetükről szóló egyeztetésekbe annyira, amennyire ők igénylik. Ha a gyermeked nem mutat érdeklődést rá, hogy bekapcsolódjon a beszélgetésekbe, vagy zavarban van, feszélyezve érzi magát, akkor beszélj meg vele, hogy mit fogsz mondani, és kérdezd meg, egyetért-e azzal, ahogyan képviselni tervezed őt. Ne feltételezd, hogy ha egy adott esetben nem kíván részt venni egy ilyen beszélgetésben, ez később is így lesz. Mindig biztosítsd számára a lehetőséget, hogy részt vegyen a beszélgetésekben – persze anélkül, hogy nyomást gyakorolnál rá!

Szószedet

Kromoszómák

Nukleinsavból és fehérjéből álló, fonalszerű struktúrák, amelyek megtalálhatók a legtöbb élő sejt magjában. Ezek hordozzák a genetikai információt gének formájában.

Előbújás

Amikor valaki valamilyen személyes dolgot árul el magáról valaki másnak, pl. azt, hogy ő intersex.

DSD – A nemi fejlődés rendellenességei (vagy: eltérései)

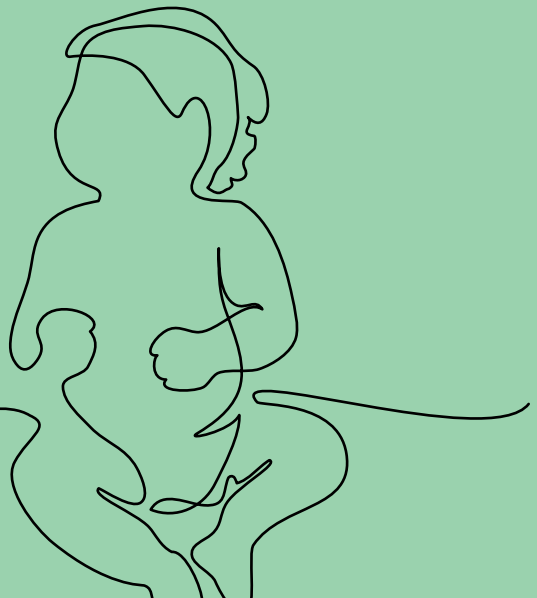
A DSD elnevezést 2006-ban vezették be, azóta használják az orvostudomány szakemberei az intersex testekre. Némely esetben intersex emberek ugyanezzel a szóval utalnak saját magukra. Ma már egyre több intersex úgy véli, hogy a DSD elnevezés stigmatizáló, ezért inkább az intersex elnevezést használják.

Diádikus

Más néven bináris: két részből vagy elemből álló.

Gender/társadalmi nem

Társadalmi konstrukció: kulturális és társadalmi elvárások összessége az egyénnel szemben a születéskor kijelölt biológiai nemüktől függően.

A nem kifejezése/Nemi önkifejezés

Az egyén nemi identitásának kifejezési formái mások felé, amelyek pl. az öltözködésben, a beszédstílusban és a viselkedésben nyilvánulnak meg. A nem kifejezése vagy összhangban van a nemi identitással, illetve a születéskor megállapított nemmel, vagy nincs.

Nemi identitás

Minden ember számára a saját mélyen, legbelül megtapasztalt és megélt neme, amely vagy összhangban van, vagy nincs összhangban a születéskor megállapított nemével. Ide tartoznak a nem kifejezésének formái, mint pl. az öltözködés, a beszédstílus és a viselkedés is. Egyes esetekben a nemi identitás kívül esik a bináris (kétpólusú) kategóriákon és az azokhoz kapcsolódó normákon.

Genitáliák

Nemi szervek.

Ivarmirigyek

Here, petefészek vagy petefészek-here.

Hermafrodita

Elavult kifejezés az interszexek emberekre. Ma már általában sértőnek tartják.

Interszex

Olyan kifejezés, amely a női és férfi test sztereotip elképzelései [mint két véglet] között elhelyezkedő fizikai vonásokra vagy variációkra utal. Az interszex emberek olyan fizikai, hormonális vagy genetikai tulajdonságokkal rendelkeznek, amelyek sem nem tisztán nőiek, sem nem tisztán férfiak; vagy a férfi és a női jegyek kombinációja jellemző rájuk; vagy sem női, sem férfi jegyekkel nem bírnak. Az interszexualitásnak számos formája létezik; ez sokkal inkább egy spektrum vagy gyűjtőfogalom, semmint homogén kategória. Ez az oka annak, hogy az interszex aktivisták jobban szeretik a *nemi jelleg* kifejezést használni (pl. akkor, amikor arról beszélnek, milyen alapjai lehetnek az antidiszkriminációs szabályozásnak).

LGBTQI

Mozaikszó, jelentése: meleg, leszbikus, biszexuális, transznemű, queer és interszex.

Nem-bináris

Ezt a kifejezést azokra használjuk, akiknek a nemi identitása kívül esik a hagyományos "férfi" és "női" kategóriákon, vagy a kettő között van.

Biológiai nem

Egy személy bizonyos testi jegyeinek, köztük a kromoszómáknak, hormonoknak, a belső és a külső nemi szerveknek, valamint a másodlagos nemi jellegeknek a kombinációja. A legtöbb országban a biológiai nemet a "férfi" és a "női" bináris kategóriákba sorolják, ami kirekesztő az interszexekre nézve.

Nemi jelleg (variációi)

Ez a kategória mind az egyén elsődleges nemi jegyeit, így a kromoszómákat, az anatómiát, a hormonrendszert és a szaporító szervrendszert jelenti, mind az egyén másodlagos nemi jegyeit, amelyek a serdülőkori folyamán fejlődnek ki, például a mellék, az arc- és szeméremszőrzet, ádámcsutka, izomtömeg, testfelépítés és zsíreloszlás.

Szexuális irányultság

Egy ember azon tulajdonsága, hogy vele azonos, tőle különböző vagy bármely társadalmi nembe tartozó emberekkel képes mély érzelmi vagy szexuális viszonyt létesíteni.

Transz

Gyűjtőfogalom azokra a személyekre, akiknek a nemi identitása és/vagy nemi önkifejezése különbözik a születésükkor megállapított nemüktől. Ide tartoznak többek között azok, akik transzszexuálisként, transzneműként, transzvesztitaként vagy cross-dresserként, androgünként, többeneműként, genderqueerként, agenderként, genderfluidként, vagy nemileg nonkomformként határozzák meg magukat, vagy más olyan nemi identitással és/vagy nemi önkifejezéssel rendelkeznek, amelyek nem illenek bele a nemi identitással szemben támasztott társadalmi és kulturális elvárásokba. Az interszex emberek vagy transzként határozzák meg magukat, vagy nem, amikor elutasítják azt a nemet, amit a születésükkor megállapítottak nekik.

A fenti meghatározások közül többet az ILGA Europe online szószedetéből vettünk át.

Hasznos linkek és források

Európai interszex szervezetek

OII Europe

www.oii europe.org
www.intervisibility.eu

Young & Intersex

www.facebook.com/Youngandintersex

Európai LMBTQI Szervezetek

IGLYO

www.iglyo.com

ILGA Europe

www.ilga-europe.org

Transgender Europe (TGEU)

www.tgeu.org

Európai szervezetek interszex gyermekek szüleinek

EPA

www.euparents.eu

European Association for Children in Hospital

www.each-for-sick-children.org

Hasznos források és cikkek

Az intersex emberek jogainak védelme. Hogyan segíthetsz te?

Az ILGA-Europe és az OII Europe *Standing up for the human rights of intersex people – How can you help?* című kiadványának magyar fordítása. Magyar LMBT Szövetség, 2017

www.bit.ly/2S1M892

Standing Up for the Human Rights of Intersex People

<http://bit.ly/2GoPazO>

Promoting the human rights of an eliminating discrimination against intersex people, resolution of the Parliamentary assembly of the Council of Europe

<http://bit.ly/2JKwDjj>

Council of Europe Paper: Human Rights and Intersex People

<http://bit.ly/2XYCTN2>

Council of Europe: Resolution on Children's Rights to Physical Integrity

<http://bit.ly/2Yk19st>

United Nations Convention on the Rights of the Child

<http://bit.ly/2JYOxxP>

Universal Declaration of Human Rights

<http://bit.ly/2LCzQUo>

EACH Charter

<http://bit.ly/2Z3IAG5>

Az IGLYO, az OII Europe, az EPA és a Háttér Társaság

IGLYO

www.iglyo.com

A Nemzetközi Leszbikus, Meleg, Biszexuális, Transznemű, Queer és Interszex (LMBTQI) Ifjúsági és Diákszervezet Belgiumban bejegyzett nonprofit civil szervezet, amely több mint 90 tagszervezetet tömörít több mint 40 európai országból.

Céljai: aktivisták képzése; növelni a fiatalok LMBTQI identitásainak láthatóságát és felhívni a figyelmet azok sokféleségére; biztonságosabb és befogadóbb oktatást teremteni mindenki számára; a tagszervezetekkel való kapcsolat és együttműködés kiépítése és fenntartása. Az IGLYO céljai elérésére nemzetközi találkozót szervez, kutatási és képzési projekteket valósít meg, valamint kampányfilmeket készít.

OII Europe

www.oii europe.org

A 2003-ban alapított Nemzetközi Interszex Egyesület (Organisation Internationale des Intersexés) európai regionális szervezete, emberi jogi alapú európai interszex szervezetek ernyőszervezete, amelynek tagjai az Európa Tanács összes régióját képviselik. Az OII Europe-ot 2012. december 10-én, az Emberi Jogok Világnapján hozták létre Stockholmban.

Az OII Europe céljai: az interszex emberek jogainak, testi integritásának és önmeghatározáshoz való jogának védelme; a nem beleegyezésen alapuló orvosi és pszichológiai kezelések törvényi tiltása, hogy az egészségügyi szakemberek ne hajthassanak végre olyan, nemi jellegeket módosító beavatkozásokat, amelyek elhalaszthatók addig, amíg az érintett személy ezekhez a beleegyezését adhatja; az interszex emberek láthatóságának elősegítése; védelem a diszkrimináció ellen, a nemi jellegek védett tulajdonságként való megjelenítése az antidiszkriminációs törvényekben; a társadalom tájékoztatása az interszex emberekről és alapvető jogaikról.

EPA (European Parents' Association)

www.euparents.eu

Az EPA egy európai szülőszervezeteket összefogó ernyőszervezet, amely összesen mintegy 150 millió szülőt képvisel. Célja, hogy hangot adjon a szülőknek az

oktatáspolitikai és más gyermekeket érintő döntések meghozatalában európai szinten. Az oktatás terén az EPA célja, hogy elősegítse a szülők aktív részvételét, hiszen a szülők kulcsszerepet játszanak gyermekük nevelésében.

Az EPA tevékenységei: információk terjesztése hírleveleken, a szervezet weboldalán, beszámolóin, vitafórumokon keresztül; információk gyűjtése és terjesztése innovatív oktatási gyakorlatokról; képzések tartása szülők számára; a szülők oktatási környezetben való részvételével kapcsolatos kutatások támogatása; együttműködés partnerszervezetekkel az oktatás területén.

Háttér Társaság

www.hatter.hu

A Háttér Társaság Magyarország legnagyobb és legrégebb jelenleg is működő lesbikus, meleg, biszexuális, transznemű, queer és interszexuális (LMBTQI) civil szervezete. Célunk a szakmai és politikai közvélemény, valamint a tágabb társadalom figyelmének felhívása az LMBTQI emberek problémáira; az őket segítő szolgáltatások működtetése; az LMBTQI emberek társadalmi helyzetének, szükségleteinek megismerése; ezen szempontok érvényesítése a közszolgáltatásokban; az LMBTQI emberek jogainak védelme, hátrányos megkülönböztetésük elleni fellépés; jólétük, egészségtudatosságuk növelése.

Főbb tevékenységeink:

Információs és Lelkiségegy-szolgálat: Telefonon, Skype-on és chaten elérhető munkatársaink válaszolnak bármilyen LMBTQI témájú kérdésre; segítséget nyújtanak önfogadással, előbújással kapcsolatos nehézségek, családi, párkapcsolati, iskolai vagy munkahelyi konfliktusok esetén.

Személyes Segítő Szolgálat: 10-12 alkalmas segítő beszélgetések önfogadással vagy előbújással kapcsolatos, illetve életvezetési, kapcsolatteremtési, párkapcsolati, konfliktus- vagy stresszkezelési, vagy más, a Szolgálat LMBTQI profiljához kapcsolható lelki nehézségek esetén.

Jogsegélyszolgálat: Ingyenes jogi tanácsadást és képviselőt biztosítunk a szexuális irányultság vagy nemi identitás szerinti hátrányos megkülönböztetés, erőszak vagy zaklatás áldozatai számára, jogi tájékoztatás nyújtunk valamennyi olyan ügyben, ahol a kérelmező szexuális irányultságának vagy nemi identitásának jelentősége lehet.

HIV/AIDS program: 0-24 óráig elérhető HIV információs vonalat és óvszerautomata programot működtetünk; kutatásokkal, kiadványokkal növeljük az LMBTQI közösség tudatosságát a szexuális egészség terén.

Az eredeti kiadványt támogatta:

Government of
the Netherlands

Ez az útmutató a Holland Oktatási, Kulturális és Tudományügyi Minisztérium és az Európai Unió Jogok, Egyenlőség és Polgárság 2014-2020 programjának anyagi támogatásával jött létre. A kiadvány tartalmáért az IGLYO, OII Europe és az EPA felel és nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság vagy a Holland Minisztérium álláspontját.